

ORANGE TOGETHER

**ERFARINGER OG VIDEN OM GRÆNSER,
FÆLLESSKAB OG FRIRUM PÅ
ROSKILDE FESTIVAL 2018**

INDHOLD

Indledning

Unge vil gerne tale om grænseoverskridende adfærd3

Sådan gjorde vi

De fire hovedspor4

Partnerskaberne5

Kampagnen6

Det lærte vi

Om unges holdninger og erfaringer7

Om deltagernes tryghed 10

Hvad nu?

Perspektiver mod 2019 11

Orange Together kodeks 12

Foto: Fryd Frydendahl

UNGE VIL GERNE TALE OM GRÆNSEOVERSKRIDENDE ADFÆRD

**... men de vil gerne
hjælpes på vej i samtalen.**

Overskriften er én af de centrale erfaringer fra den indsats, som under navnet Orange Together fik et ekstra løft på Roskilde Festival 2018.

Orange Together 2018 er den foreløbige kulmination på flere års arbejde med og undersøgelse af krænkende adfærd på Roskilde Festival.

Krænkende adfærd er ikke mere udbredt på Roskilde Festival end i det danske by- og natteliv, men vi vil ikke acceptere, at kommentarer som 'Hey, det' jo Roskilde' bruges som undskyldning for at overskride andres grænser.

Festivalens frirum er ikke en fribillet til at behandle andre respektløst.

Siden 2015 har vi derfor arbejdet målrettet med at afdække karakteren og omfanget af grænseoverskridende adfærd. Vi har sammen med faglige partnere afholdt workshops om samtykke, vi har inddraget festivalgæsterne i flirte-workshops, vi har interviewet hele lejre og enkeltpersoner, og beretninger og erfaringer er indsamlet på festivalpladsen og online.

Vi har gjort det for at blive klogere på, hvordan vi bedst kan tage hånd om problematikken og skabe forandring. Hos os selv, men også i omverden. For faktum er, at grænseoverskridende og krænkende adfærd findes over alt. Det foregår i by- og nattelivet, på uddannelsessteder og på arbejdspladser. Og det finder også sted på Roskilde Festival. Det er en kultur, der skal ændres, hvilket #MeToo-bevægelsen med al tydelighed har understreget.

Derfor har det været helt centralt for vores indsats at arbejde sammen med andre organisationer, institutioner og eksperter, der beskæftiger sig med problematikken året rundt.

For os har Orange Together-indsatsen handlet om at skabe en bedre festivaloplevelse og fejre frirummet. Samtidig har indsatsen handlet om at samle viden på tværs og skabe netværk, så vi med festivalen som platform kan bidrage til, at alle involverede får endnu bedre fundament for deres arbejde. Dermed kan vi sammen skabe forandring.

På Roskilde Festival har vi valgt at sætte særligt fokus på unge og på grænser og gråzoner, fordi det er dér, vi bedst kan være med til at skabe forandringen. Det er, som det vil fremgå af de følgende sider, et element blandt flere i den samlede indsats. Men det er det mest centrale. For det er de unge, vi som festival især kan få i tale og har bedst mulighed for at påvirke.

Dette er et stort ansvar, men et ansvar som vi – som almennyttig festival – gerne tager på os. For vi tror på, at det er fra de unge selv, at forandringen for alvor skal komme.

Det starter med samtalen – og den er godt i gang. Tak til alle der har hjulpet den på vej.

*Christina Bilde, talskvinde,
Roskilde Festival, 29. oktober 2018*

»
Vi vil ikke acceptere, at
kommentarer som 'Hey,
det' jo Roskilde' bruges
som undskyldning for
at overskride andres
grænser
«

Foto: Lasse Mortensen

SÅDAN GJORDE VI: DE FIRE HOVEDSPOR

Adfærdsindsatserne i festivalbyen fulgte i 2018 fire hovedspor. Sporene var baseret på anbefalinger fra projektet Take Care, der mellem 2015-2017 havde til formål at samle viden og erfaringer om grænseoverskridende adfærd.

1. HOLDNINGSKAMPAGNE OVER FOR DELTAGERNE

Før og under festivalen kørte vi en kampagne, som blev udfoldet online, blandt beboerne i festivalbyen og i festivalens publikationer såsom avisen Orange Press. Aktiviteterne var baseret på et nyudviklet kortspil, der understøttede samtaler om gråzoner baseret på dilemmaer, som de fleste kender til. *Læs mere om holdningskampagnen på side 6.*

2. INDSAMLING AF VIDEN OG DIALOG MED DELTAGERE

Vi øgede dialogen med festivalens deltagere om deres holdning til og oplevelser med krænkende adfærd på og uden for Roskilde Festival. Dialogindsatsen foregik i samarbejde med organisationerne DareGender, Dansk Kvindesamfund, Amnesty International, AskovFonden, Sex & Samfund og Everyday Sexism Project. *Læs mere om samarbejdet på side 5.*

3. LÆRING OG UDDANNELSE

Vores service- og safety-frivillige gennemgik et e-learning-program, hvor krænkende adfærd indgik som et selvstændigt modul. Dette havde til formål at øge deres viden og kompetencer i forhold til at italesætte og indrapportere krænkende adfærd og gøre dem i stand til at agere som ambassadører for god adfærd. Safety-frivillige blev understøttet af teams med specifikke erfaringer på området, som kunne aktiveres, når behovet for fokuseret dialog og håndtering af konkrete krænkende hændelser opstod.

4. SAMARBEJDE MED OMVERDENEN

Vi udveksler nu viden med organisationer, der i forvejen har erfaringer med hjælp og håndtering, hvis et overgreb har fundet sted. Vi er i dialog med Rigshospitalets center for overgreb, Midt- og Vestsjællands Politi, Joan Søstrene samt vores egne social workers.

Et væsentligt greb i Roskilde Festivals tilgang til de aktuelle samfundsproblematikker er desuden at se dem perspektiveret og taget under behandling af kulturens aktører. Derfor indgik krænkende adfærd også som tema i det programsatte indhold på festivalen. Dagbladet Information præsenterede serien 'Grænseland', og Meta Film viste deres filmiske #MeToo-mosaikker.

MERE LYS PÅ TOILETTERNE

Indsatsen mod krænkende adfærd handler også om logistik. Vi indviede i 2018 nye toilet-øer på campingområderne, som var bedre belyst end tidligere. Et tilbagevendende klagepunkt er fra kvindelige deltagere, der har oplevet at blive udsat for f.eks. sjofle eller aggressive tilråb eller berøringer. Mere lys kan muligvis forebygge ubehagelige oplevelser.

SÅDAN GJORDE VI: PARTNER- SKABERNE

Seks samarbejdspartnere med omkring 120 frivillige engagerede beboerne i festivalbyen i samtaler om samtykke, gråzoner, kønsroller og grænseoverskridende adfærd. I 2018 var disse partnere involveret i indsatsen:

AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International er en global menneskerettighedsbevægelse, der kæmper for frihed, retfærdighed og værdighed for hvert enkelt menneske. Amnesty International deltog i indsamlingen af viden om unges holdninger, tanker, grænser og samtykke.

ASKOV FONDEN

ASKOVFONDEN

AskovFonden er en NGO, der udvikler løsninger på samfundets aktuelle sociale problemer. Deres ungeredaktion producerer videoer, podcasts, fotografier og interviews med fokus på grænselandet på en festival. Redaktionen inddragede gæsterne i projektet Frirum vs. Fortrydelsesrum og diskuterede samtykke og grænseprøvning på egen og andres bekostning.

DAREGENDER

DareGender udfordrer snævre kønsnormer og nedbryder negative maskulinitetsforståelser med en mission om at skabe et samfund, hvor ingen er begrænset af sit køn. Gennem dialogarbejde og rådgivningen MandSnak fokuserer DareGender særligt på at øge trivslen hos unge mænd.

Dansk Kvindesamfund

DANSK KVINDESAMFUND

Dansk Kvindesamfund kæmper for at sikre, at ligestilling mellem kønnene konstant er på den politiske dagsorden. Målet er at skabe lige muligheder og ligestilling - kulturelt, politisk og for den enkelte og på tværs af partipolitiske anskuelser og hensyn. På Roskilde Festival har Dansk Kvindesamfund sat fokus på samtykkebaseret voldtægtslovgivning og grænseoverskridende adfærd.

EVERYDAY SEXISM PROJECT

Everyday Sexism Project indsamler oplevelser og beretninger om sexism, der vidner om forskelsbehandling mellem kønnene i hverdagen, og som primært er rettet mod kvinder. Everyday Sexism Project ønsker at ændre opfattelsen af tilråb og uønskede berøringer, som noget normalt og tilladeligt. På festivalen diskuterede organisationens frivillige signaler, samtykke og respekt for andres grænser med gæsterne.

SEX SAMFUND

SEX & SAMFUND

Sex & Samfund kæmper for alles ret til at være den, de er, elske hvem de vil og få de børn, de ønsker. Det sker gennem kampanjer, debatter, dialogarbejde og oplysende arrangementer. På festivalen deltog Sex & Samfund i videnindsamling om grænseoverskridende adfærd som en del af det opsøgende dialogarbejde.

SÅDAN GJORDE VI: KAMPAGNEN

Hvordan siger du nej, når du egentlig har sagt ja? Hvordan spørger du egentlig, om I skal ha' sex? Hvad gør du, når teltmakkeren pludselig synes, I skal ha' sex? Dette er nogle af de situationer og dilemmaer, som deltagerne skulle tage stilling til, når de engagerede sig i kortspillet Orange Together.

Kortspillet – med undertitlen *Exploring lols, lust, love & limits* – var et helt centralt element i indsatserne i festivalbyen, der understøttede samtaler om gråzoner baseret på dilemmaer, som de fleste kender til.

Svarene på spørgsmålene kunne være konfronterende, dialogsøgende, undvigende eller sjove, og pointen var, at spillerne ikke nødvendigvis kunne finde det passende svar, men at spørgsmål og svar sammen gav anledning til samtale og refleksion.

Spillet og kampagnen, der blev udviklet i samarbejdet med bureauet Volume, havde afsæt i fire mål. Vi ville:

- ✓ Reclame festivalen som frirum
- ✓ Starte samtalerne
- ✓ Skabe sproget
- ✓ Aktivere social sanktionering

Hensigten var at introducere omverden til kampagnen gennem en bred kampagne-tilgang med brug af annoncer, videoer og presseindsatser for siden at lede frem til et langt mere personligt engagement gennem samtaler og kortspil blandt festivalbyens lejre og fællesskaber.

Vi kan efter festivalen konkludere, at konceptet har skabt de ønskede samtaler blandt deltagerne, i lejrene og i medierne. Vi opnåede:

1. POSITIV PARTNER-RESPONS

med enslydende tilbagemeldinger om at især kortspillet var et succesfuldt dialogværktøj, når de frivillige fra partnerorganisationerne opsøgte festivalbyens beboere.

2. STORT SoMe-ENGAGEMENT

med høj relevans og stærk rækkevidde i sociale medier. Vores estimerede målinger viser, at indholdet har haft en rækkevidde på +600.000 personer, +150.000 videovisninger og +5000 engagementer i form af kommentarer og andre interaktioner.

3. EFFEKTIV PR-VINKEL

med nyhedsomtaler, features, reportager og debatindlæg, der omtaler kortspillet og dialogindsatserne i en lang række redaktionelle medier før, under og efter festivalen.

DET LÆRTE VI: OM UNGES HOLDNINGER OG ERFARINGER

Bevæbnet med det nyudviklede kortspil drog 120 frivillige fra seks forskellige organisationer rundt i festivalbyen for at tale med festivalgæsterne. Samtalerne handlede om krænkende og grænseoverskridende adfærd. Indsatsen handlede om at sætte unges stemmer og holdninger i fokus, og vi indsamlede deres erfaringer med grænseoverskridende adfærd på festivalen.

SÅDAN GJORDE VI

Sammen med partnerne indsamlede vi besvarelser uden angivelse af køn og alder for at sikre den mest åbenhjertige dialog. Nogle spørgsmål angav svarmuligheder og kombinationer af disse, og andre spørgsmål satte fokus på udtalelser og holdninger. I denne rapport har vi fokus på tendenserne og udtalelserne fra de unge og har ikke kvantificeret fundene.

I det opsøgende dialogarbejde identificerede vi især disse tendenser:

- ✓ Samtalen er vigtig for de unge
- ✓ Grænserne udforskes i frirummet
- ✓ Gråzonerne er svære at afkode – særligt med alkohol involveret
- ✓ Social sanktionering har høj effekt

SAMTALEN ER VIGTIG FOR DE UNGE

De unge vil generelt meget gerne tale om emner som krænkende og grænseoverskridende adfærd. Engagementet afspejles både i samtalerne i festivalbyen, på sociale medier og i form af reaktioner på kampagnen.

Det betyder dog ikke, at det er nemt at føre samtalen. I det opsøgende dialogarbejde erfarede vi, at emnet på ingen måde er uddebatteret, og at deltagerne efterspørger et større fokus. Dette er også afspejlet i den årlige trivsels- og tilfredshedsundersøgelse, som festival laver (se side 10).

Begreber som samtykke, gensidig respekt og grænser er en naturlig del af unges ordforråd. Når vi spørger om, hvad de vil karakterisere som grænseoverskridende adfærd, er svarene oftest fysisk kontakt, tilråb, *cat-calling*, lege med karaktergivning på udseende og når andre ikke respekterer et nej.

Foto: Teresa Christin Andersen

»
Det er et andet samfund at være på Roskilde end andre steder. Man kommer her for at møde mennesker. Det er nemmere at snakke med folk fordi man har noget til fælles. Roskilde lægger en god grund for samtale

«

»
Det er som regel ret let at aflæse om personen har lyst til at snakke. Senere kan det udvikles til flirt. Dog er der plads til at være mere direkte på Roskilde Festival

«

»
Det er svært at forstå en afvisning hvis folk ikke ligeud kommunikerer enten verbalt eller med kropssprog, om de er interesserede

«

»
Nogle ting ville jeg
ikke gøre derhjemme.
Her er man mere ud-
advendt, ny grænse for
frihed og blufærdighed
«

»
På Roskilde er alting
lettere. Man er gladere.
På Roskilde har jeg
ikke noget imod at
blive krammet af en
nøgen fyr. På en aften
i København, ville det
være for meget
«

»
Man har nok lidt løsere
grænser på Roskilde
frem for hjemme i
København
«

GRÆNSERNE UDFORSKES I FRIRUMMET

Flere deltagere fortæller os, at de er bevidste om, at man på Roskilde Festival kan komme til at overskride andres grænser på grund af en helt speciel stemning, og fordi man her føler sig mere udadvendt og grænsesøgende.

Langt de flestes egne grænser er mere åbne på en festival end andre steder, og nogle deltagere har samme forventning til, at andres grænser er tilsvarende åbne.

Mange beskriver, at hvis de er i tvivl om, hvor andre grænser går, vil de tage udgangspunkt i deres egen grænsesætning som markør for, hvornår den anden måske synes, at grænsen er nået.

Der tegner sig også et tydeligt billede af, at de unges grænser, uanset køn, rykker sig på Roskilde Festival. Det gælder både deres egne grænser for, hvad de har lyst til at prøve og udforske, men også for hvad de finder sig i.

GRÅZONERNE ER SVÆRE AT AFKODE – SÆRLIGT MED ALKOHOL INVOLVERET

Tvivlen opstår, når man ikke er sikker på, hvad der egentlig er hensigten, hvad det næste skridt er, eller om der bliver sagt ja eller nej. Deltagerne fortæller os, at disse gråzonerne er de sværeste at forstå. Især indtagelse af alkohol spiller en rolle og påvirker dømmekraft og handlingsmønstre, så signaler og grænser bliver endnu sværeste at afkode.

Dialog viser sig at være meget vigtig, når man ønsker, at en anden skal forstå en afvisning. Mange af de adspurgte giver udtryk for, at andre ikke melder klart ud, om deres grænser er ved at blive overskredet. De antyder, at det enten skyldes høflighed, kostbarhed eller misforstået kropssprog.

»
Nogle gange ved folk
ikke selv om de vil
lave noget eller ej. Det
bliver især svært når
alkohol er indblandet.
#mixedsignals
«

»
Folk er mere til-
nærmende på RF
end andre steder, og
det kan hurtigt blive
en gråzone, når man
ikke kender hinanden
og man mangler
situationsfornemmelse
pga. alkohol
«

»
Det er jo næsten
umuligt ikke at over-
skride folks grænser i
2018. Men start med
kun at gøre ting ved
andre, som du ville
tåle at folk gjorde
ved dig selv
«

»
Venner ikke må,
men SKAL hjælpe, hvis
de ser noget urart
«

»
Mine venner skal
gribe ind. Helt sikkert,
men jeg håber også,
at hans venner siger
noget til ham. Det tror
jeg skaber mest effekt
«

SOCIAL SANKTIONERING HAR HØJ EFFEKT

Et særligt fokus i dialogarbejdet var 'social sanktionering' ud fra en overbevisning om, at *bystanders*, her forstået som de omkringstående venner, har afgørende roller, når en person i vennegruppen opfører sig grænseoverskridende.

De sociale normer, som gælder i det almindelige samfund, er også gældende på Roskilde Festival, men på en særlig og anderledes måde. Den tillid, som man har til hinanden som mennesker, er bestemt til stede på Roskilde Festival, og der er særligt tillid til, at én i vennegruppen siger fra, hvis en ven gør eller oplever noget grænseoverskridende. Årsagen er, at social sanktionering har høj effekt i vennegrupper, hvor alle ønsker at være en del af fællesskabet.

Nogle af samfundets grundlæggende normer gælder, mens andre skrues op eller ned. Der skrues blandt andet op for tillid, mens respekt for andre til tider flytter sig. Der er tydelige holdninger til, at man hjælper hinanden, hvis vennerne gør noget grænseoverskridende, eller hvis én i vennegruppen får overtrådt sine grænser.

Flere unge beskriver, at de griber ind, når deres ven kommer i en situation, som de ikke selv ville ønske at stå i. Ved at forvente at andre har samme grænser som én selv, bliver der altså nogle gange sagt stop på vegne af andre i vennegruppen.

»
Jeg griber altid ind overfor
det. Spørger først pigen,
om hun synes det er
ubehageligt. Hvis det er
éns ven, der er grænse-
overskridende, er det
lettere, end hvis det
er en fremmed
«

»
Hvis der siges stop
eller nej, ville jeg
ønske folk greb ind
«

Foto: Søren Østerlund

DET LÆRTE VI: OM DELTAGERNES TRYGHED

Hvert år udarbejder Roskilde Festival en trivsels- og tilfredshedsundersøgelse blandt deltagerne i festivalbyen. Som en del af det øgede fokus på adfærd rummede årets undersøgelse en række spørgsmål, der forholdt sig til oplevelse af tryghed og holdningen til kampagnen. Udgangspunktet var at afdække, hvorvidt deltagerne føler, at der er mere krænkende adfærd på Roskilde Festival i forhold til andre steder, hvor de går ud.

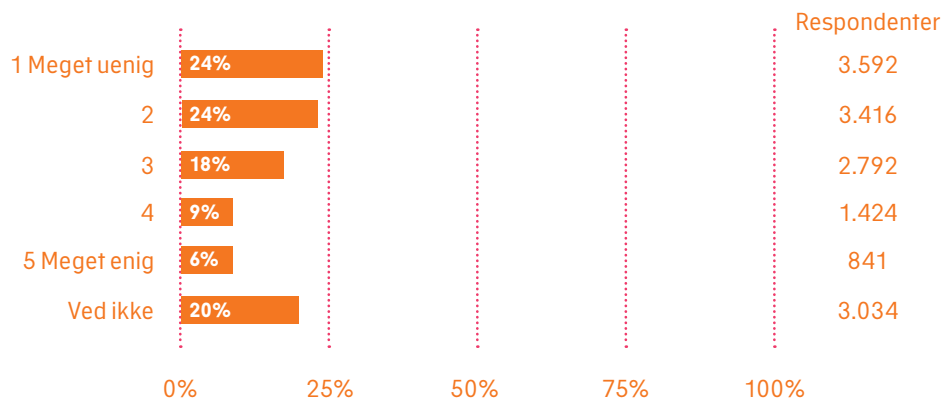
PROBLEMETS OMFANG

Vi spurgte, om deltagerne synes, at krænkende adfærd er et større problem på Roskilde Festival end andre steder, hvor de fester.

Figuren viser, at et flertal på tværs af køn og alder er uenige i, at krænkende adfærd er et større problem på Roskilde Festival.

Selvom det er positivt, at deltagerne generelt oplever, at problemer med krænkelser er mindre på Roskilde Festival i forhold til, hvor de ellers går ud, er der stadig 15 procent, der enten er meget enige eller delvist enige i, at der er flere krænkelser på Roskilde Festival.

UDSAGN: KRÆNKENDE ADFÆRD ER ET STØRRE PROBLEM PÅ ROSKILDE FESTIVAL END ANDRE STEDER, JEG GÅR UD/TIL FEST/PÅ FESTIVAL

ET VIGTIGT FOKUS

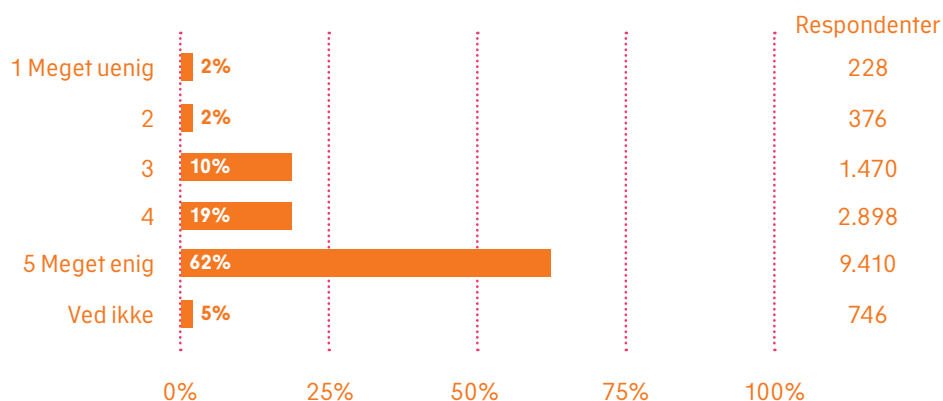
Vi spurgte også om, hvorvidt deltagerne synes, at det er vigtigt, at Roskilde Festival sætter fokus på krænkende adfærd.

81 procent af de adspurgte er helt eller delvist enige i udsagnet om, at Roskilde Festival skal sætte fokus på krænkende adfærd. Dette er en særdeles positiv tilkendegivelse om, at emnet skal forblive på dagsordenen.

Tallet synes også at understrege en forventning i omverdenen om, at Roskilde Festival generelt bør tage vigtige samfundsproblematikker under behandling.

Resultaterne fra årets trivsels- og tilfredshedsundersøgelse bekræfter os i, at oplevelsen af krænkelser ikke er mere udtalt på Roskilde Festival i forhold til andre festmiljøer. Men problemet er tilstede, og vi har fortsat et arbejde med at skabe en tryk festival for alle.

UDSAGN: DET ER VIGTIGT, AT ROSKILDE FESTIVAL SÆTTER FOKUS PÅ KRÆNKENDE ADFÆRD

HVAD NU? PERSPEKTIVER MOD 2019

Roskilde Festival 2018 var både kulminationen på flere års forudgående arbejde med grænseoverskridende adfærd og samtidig startskuddet på en omfattende ny type indsats. Vi er overbeviste om, at indsatsens fire spor har virket, og vi vil fortsætte dette arbejde frem mod 2019.

»
Når vi fremover videreudvikler Orange Together, handler det derfor fortsat om at lytte og lære, give og dele viden og ikke mindst om at give de unge en stemme og styrke samtalerne
«

De endelige indsatser og den reelle proces besluttet frem mod årsskiftet. Dog er det sikkert, at vi vil holde fast i det særlige fokus på samtalerne om gråzoner, grænsesætning og erfaringsudveksling og bruge erfaringer og fund fra 2018 til at kvalificere vidensopsamling endnu bedre.

Når vi fremover videreudvikler Orange Together, handler det derfor fortsat om at lytte og lære, give og dele viden og ikke mindst om at give de unge en stemme og styrke samtalerne. Vores erfaring viser, at det er samtaler og dialog, der skal til for at skabe forandringen. Det er samtalerne, der kan styrke det positive fællesskab, hvor man har tillid til og respekterer hinanden.

Dette er den væsentligste læring fra dette års indsats med Orange Together, og vi kender til samtalerens betydning fra vores arbejde i øvrigt. Vi tror på, at det er det rigtige fokus for Roskilde Festival.

Vi ønsker at udvikle os som en platform for viden og netværk. Herigennem vil vi forbedre vores indsatser og bidrage til, at andre får et stærkere fundament for deres arbejde.

Derfor vil vi fortsat videreudvikle vores samarbejde med andre organisationer, og vi vil undersøge, hvordan vi i endnu højere grad kan dele erfaringer med omverden.

Vi er i forbindelse med årets indsatser blevet kritiseret for ikke at prioritere fokus på alvorlige overgreb såsom voldtægt. Her er det vigtigt at understrege, at vores prioritering af gråzoner og grænsesætning ikke samtidig betyder, at vi ikke tager alvorlige overgreb seriøst. I 2019 fortsætter vi samarbejdet med eksperter på området så vi sikrer, at vi på bedste vis tager os af de overgreb, der måtte finde sted.

Vores overbevisning er dog, at vi gør den absolut største og mest gavnlige forskel – også i forhold til at forebygge overgreb – ved at tale direkte om grænserne og øge bevidstheden om dem.

Orange Together handler om respekt for fællesskabet. Og det bliver også afsættet for det kommende år. Festivalbyen tilbyder et frirum, hvor man opdager nye sider af sig selv og afprøver og afsøger sine grænser sammen med og i respekt for andre.

Det er den måde, hvorpå vi flytter os som mennesker og lærer nyt om os selv og om fællesskabet

ORANGE TOGETHER- KODEKS

Vi er sammen i en festivalby og i et helt særligt fællesskab, som stråler stærkt nok til at forandre verden. Sådan har det været siden begyndelsen, og sådan vil det forblive, når du værner om fællesskabet. Derfor:

RESPEKTÉR FRIRUMMET

Du er medskaber af den enestående orange stemning. Det minder om en drøm, men det er virkelighed, og det findes ingen andre steder i verden. Nyd friheden, glem hverdagen, udforsk grænserne og værn om fællesskabet.

RESPEKTÉR HINANDEN

Du møder mennesker med andre værdier og normer end dig selv. Uanset hvem du møder på din vej, så vis din respekt for dem og deres grænser.

RESPEKTÉR MILJØET

Sammen passer vi på verden. Så efterlad festivalbyen lige så ren som du og din lejr fandt den. Sortér dit affald og tag dit campingudstyr med hjem. For ellers ender det som miljøskadeligt affald.

*Lad os være Orange Together!
Kærlig hilsen Roskilde Festival*

